

Antiwetenschap

Luc Bonneux is epidemioloog

beeld: Keke Keukelaar

ZonMw, stimuleringsfonds voor gezondheids-onderzoek en zorginnovatie, had sterk aangedrongen op mijn aanwezigheid in een commissie over de gezondheidsrisico's van niet-ioniserende straling. De reden was mij niet duidelijk, ik had begrepen dat ik het onderzoeksprogramma mee kon sturen naar meer sociologische vraagstellingen. Deze gezondheidsrisico's zijn immers geen biologisch maar een politiek fenomeen. Ongeveer alle OECD-landen, inclusief Nederland, hebben wetenschapscommissies opgericht die uitgebreid hebben gerapporteerd over niet-ioniserende straling, gebruikt voor gsm of wifi. Alle adviezen van alle nationale en internationale commissies zijn eensluidend: er is geen enkele aanwijzing, dat niet-ioniserende straling ziekte kan verwekken. Afhankelijk van de hoeveelheid op onderzoeksfondsen beluste professoren, vragen sommige adviesorganen om meer onderzoek. Wat valt er nog te onderzoeken? We weten enorm veel van straling. Zo weten we dat kanker ontstaat door mutaties. Niet-ioniserend betekent dat deze straling geen mutaties kan verwekken. Verwachten dat straling van gsm of wifi kanker verwekt, is het energetische equivalent van wateren tegen de kathedraal van Antwerpen en verwachten dat die omvalt.

Epidemiologisch onderzoek toont overtuigend aan dat gebruikers van gsm's minder kanker krijgen dan niet-gebruikers. Dit positieve resultaat wordt steeds genegeerd, wegens niet-corrigeerbare verstoring door sociale klasse. Maar het is niet moeilijk om theorieën te verzinnen waarom niet-ioniserende straling kanker voorkomt. Iedere kwakzalver weet dat kanker ontstaat door verlaagde energieniveaus: straling verhoogt deze niveaus. Het mobieltje tegen buik of borst voorkomt borst- en darmkanker.

Mocht u daaraan twijfelen: het is nooit getest. Dit in tegenstelling tot de hypothese dat dergelijke straling wel kanker veroorzaakt. Die hypothese is talloze malen getest en verworpen. Vage klachten ontstaan vaak door verbeelding. In landen waar geen aandacht wordt geschonken aan deze modieuze milieuziekte, komt het elektrische overgevoeligheidssyndroom niet voor. Dit wil niet zeggen dat verbeelde ziekten niet ernstig zijn. Overgevoeligheidssyndromen zijn het moderne

equivalent van de vervloeking. Waar mensen nog magisch denken, is er veel casuïstiek die toont dat mensen die zich vervloekt weten, daardoor ernstig ziek worden.

Vermoedelijk diende mijn aanwezigheid om de breeddenkendheid van ZonMw te illustreren. Ik werd vooral geacht niet mijn mening te geven over de probleem- en vraagstellingen. Met wat je wil weten, begint nochtans ieder onderzoek. Na dertig jaar baggeren in het troebele water van vage klachten en zeldzame kankers, zonder enig reproduceerbaar resultaat, lijkt de belangrijkste doelstelling van dit door ZonMw gefinancierd onderzoek naar gezondheidsrisico's om elders meer bagger op te halen. De lange rij aandoeningen met onbegrepen oorzaken wordt nu aangevuld met chronische neurologische ziekten en Alzheimer. Ook hier is er geen begin van biologische verklaring, geen begin van enig aanwijsbaar probleem.

Vis rot aan de kop: de antiwetenschap begint aan de academie. Bangmakerij met de ontastbare magie van straling is milieukwakzalverij. Met belastinggeld en dankzij ZonMw is nu een heuse onderzoekslijn opgezet, met een echte professor aan een echte universiteit. Die lokt jonge mensen die nog niet beter weten, om de baggerwerken uit te voeren. Die zwemmen zo in de fuik van de antiwetenschap, en zullen daar moeilijk uit te krijgen zijn. Enkel het bestaande is aantoonbaar: je kunt eeuwigdurend onderzoek doen naar het onbestaande. Kwetsbare mensen worden 'elektrohypersensitief', paranoïde over alle technologie of beiden. Het gros van de maatschappij wordt steeds cynischer: leugens, dikke leugens, milieuwetenschap. Het zal de academie een rotzorg zijn. Hun kompas staat op de enige onderzoeksvraag die er nog toe doet. Waar halen we meer geld?

**Overgevoeligheidssyndromen
zijn het moderne equivalent
van de vervloeking**